

EU:N PERUSSOPIMUKSET

Rooman sopimus 1957

(Sopimus Euroopan unionin toiminnasta, SEUT)

- EY perustetaan 1957 Rooman sopimuksella (Saksa, Ranska, Italia, Belgia, Alankomaat, Luxemburg - Iso-Britannia ei halukas liittymään)
- Yhteismarkkinat ja tulliunioni luodaan, EY:n toiminta painottuu kaupan esteiden poistamiseen
- Kilpailuoikeudelliset kysymykset keskiössä

Maastrichtin sopimus 1992, voimaan 1993

(Sopimus Euroopan unionista, SEU)

Maastrichtin sopimuksessa unionin painopiste siirtyy poliittisen unionin suuntaan ja integraatiokehitykseen

- Tuli voimaan rinnalle Rooman sopimuksen kanssa - Rooma reguloi yhä EY:tä, Maastricht EU:ta (EY on EU:n I pilari)
- Unionin sisämarkkinat luotiin: tavaroiden, palveluiden, työvoiman ja pääoman vapaa liikkuvuus (perusvapaudet)

HALLINNOLLISIA UUDISTUKSIA

1. **Parlamentin** vaikutusvallan lisääntyminen
2. **Kansalaisten** vaikutusmahdollisuuksien (vaalioikeuksien) lisääminen
3. Euroopan oikeusasiamiehen viran perustaminen
4. Alueiden komitean perustaminen

Amsterdamin sopimus 1999

- Henkilöiden vapaan liikkuvuuden tehokkaampi järjestäminen (Schengen)
- Puitepätös lainsäädäntöinstrumentiksi (vrt. direktiivi)
- III pilarin yhteistyö oikeus- ja sisäasioissa painotettiin rikosoikeuteen ja poliisiyhteistyöhön

HALLINNOLLISIA MUUTOKSIA

- **Euroopan parlamentin** aseman vahvistaminen: yhteispäätösmenettely
- **Neuvoston** määräenemmistöpäätökset yksimielisyyden asemesta
- **Komission** puheenjohtajan aseman vahvistuminen
- EY-tuomioistuimen toimivalta laajenee III pilarin asioihin

Nizzan sopimus 2003

TAUSTA: Uudistettiin toimielimiä, jotta unionin laajentuminen Itä-Eurooppaan on mahdollista

- Määräenemmistö päätösten lisääminen koko EU:ssa
- EY-tuomioistuimen rinnalla toimineen ensimmäisen asteen tuomioistuimen toimivallan lisääminen
- Jäsenvaltioiden äänimäärän muuttaminen **neuvostossa**
- **Komission** jäsenmäärämuutokset
- **Euroopan parlamentin** jäsenmäärämuutokset

EU:n perustuslakisopimus

TAUSTA: Tulevaisuuskonventin (Nizzan hallitusten välisen konferenssin pohjalta) tehtävänä oli valmistella uusi perustuslakisopimus EU:lle, joka korvaisi vanhat perustamissopimukset (Rooma, Maastricht)

-> Ei toteutunut sellaisenaan, kun jäsenmaat eivät ratifioineet

TAVOITTEENA OLI...

- **Komission** vallan heikentäminen lisäämällä
 - 1) Eurooppa-neuvoston valtaa suhteessa komissioon
 - 2) **ministerineuvoston** lainsäädännön valmisteluvaltaa
- Oikeushenkilöllisyyden siirtyminen EY:ltä (I pilari) -> EU:lle
- Pilarijärjestelmästä luopuminen

*Lissabonin
sopimus 2009*

Lissabonin sopimus 2009

ORGANISAATIOSSA

- Muutettiin vanhoja perussopimuksia (nimet, artiklanumerot), mutta ei korvattu niitä
- Tuomioistuinten nimet: EU-tuomioistuin (ent. EY-) ja unionin yleinen tuomioistuin (ent. ensimmäisen asteen tuomioistuin)
- EU:sta tuli oikeushenkilö ja EY jäi historiaan -> asema maailmanpoliittisena toimijana vahvistui, kun sai oikeushenkilöllisyyden ja ulkosuhdehallinnon
- EU-toimielinten tehokkuutta lisättiin yksinkertaistamalla menettelytapoja
 - Tavallinen lainsäätämisyjärjestys korvasi yhteispäätösmenettelyn -> parlamentin asema vahvistui

PERIAATTEELLISIA

- Pilarijärjestelmä poistettiin -> eurooppaoikeudellisia periaatteita sovelletaan lähtökohtaisesti kaikkeen EU:n toimintaan
- Avoimuutta ja hyvää hallintoa lisättiin vahvistamalla toimielinten ja virastojen velvollisuutta antaa tietoja ja tiedottaa toiminnastaan
- EU:n perusoikeuskirja paransi perus- ja ihmisoikeuksien suojaa